

POLITICI COMUNE ÎN UE

PARTEA 5: POLITICA AGRICOLĂ COMUNĂ

1

POLITICA AGRICOLĂ COMUNĂ

- I. CE PRESUPUNE?**
- II. EVOLUȚIE**
- III. REFORMA 2013**
- IV. ORGANIZARE**
- V. TENDINȚE**
- CONCLUZII**

2

POLITICA AGRICOLĂ COMUNĂ

I. CE
PRESUPUNE?

3

I. CE PRESUPUNE POLITICA AGRICOLĂ?

OBIECTIVE
GENERALE:

ÎNȚEȚINEREA ȘI
MANAGEMENTUL
ZONELOR RURALE

SIGURANȚA
ALIMENTARĂ

STANDARDE DE
VIAȚĂ DECENTE
PT. FERMIERI

PREȚURI
REZONABILE PT.
CONSUMATORI

4

I. CE PRESPUNE POLITICA AGRICOLĂ?

NECESITATEA RESPECTĂRII STATUTUL SPECIAL AL AGRICULTURII ca urmare a:

- ☐ expunerii acestui sector la condiții meteo
- ☐ poziției slabe a agriculturii în lanțul agro-alimentar
- ☐ decalajului de timp dintre cererea consumatorilor și oferta agriculturilor
- ☐ nevoii de asigurare a unei aprovizionări constante cu alimente
- ☐ ponderii populației care trăiește în mediul rural
- ☐ nevoii de a gestiona mai bine teritoriul extra-urban

5

I. CE PRESPUNE POLITICA AGRICOLĂ?

SISTEME CLASICE DE INTERVENȚIE PENTRU SUSȚINEREA AGRICULTURII:

- A. **Sistemul de ajutor direct pentru susținerea veniturilor fermierilor**
- B. **Sistemul de susținere a producției agricole** (prin susținerea prețurilor produselor agricole)

6

I. CE PRESUPUNE POLITICA AGRICOLĂ?

A. SISTEMUL DE AJUTOR DIRECT PENTRU SUSȚINEREA VENITURILOR

- ☐ veniturile fermierilor sunt susținute prin subvenții
- ☐ produsele agricole sunt importate la prețurile existente pe piața mondială

OBSERVAȚII:

- (1) Funcționează foarte bine în situații în care:
 - statele își pot satisface aproape autonom necesarul de produse agricole
 - există un număr limitat de fermieri
- (2) Acest sistem a fost preferat de Marea Britanie înainte de aderarea la UE

AVANTAJE: dacă prețurile mondiale scad → consumatorii interni beneficiază de prețuri avantajoase

DEZAVANTAJE: dacă prețurile mondiale cresc → consumatorii interni au de suferit; se poate ajunge la penurie în privința anumitor produse agricole

7

I. CE PRESUPUNE POLITICA AGRICOLĂ?

B. SISTEMUL DE SUSȚINERE A PRODUCȚIEI AGRICOLE

- ☐ producția agricolă este subvenționată
- ☐ prețurile interne se află la niveluri superioare celor existente pe plan mondial
- ☐ diferența dintre prețurile interne și cele de pe piața mondială este susținută cu ajutorul unor taxe de import sau taxe vamale și subvenții la export

OBSERVAȚII:

- (1) Prețurile înalte stimulează producția și productivitatea
- (2) Sistem preferat de majoritatea statelor europene înainte de aderarea la UE

AVANTAJE: sistemul favorizează asigurarea în condiții de autonomie a necesarului de produse agricole și alimentare de bază

DEZAVANTAJE: (1) dacă prețurile interne sunt la niveluri prea înalte → superproducție
(2) este d.p.d.v. socio-politic foarte dificil de ajustat aceste prețuri pentru a evita supraproducția

8

I. CE PRESUPUNE POLITICA AGRICOLĂ?

INSTRUMENTE DE SUSȚINERE A AGRICULTURII:

1. Măsuri de corectare a erorilor pieței → compensarea costurilor suplimentare
2. Intervenții pentru susținerea producătorilor
3. Stabilizarea prețurilor în condițiile instabilității inerente a producției agricole
4. Susținerea fermierilor pentru a investi în protecția mediului și a păstra atractivitatea zonelor rurale

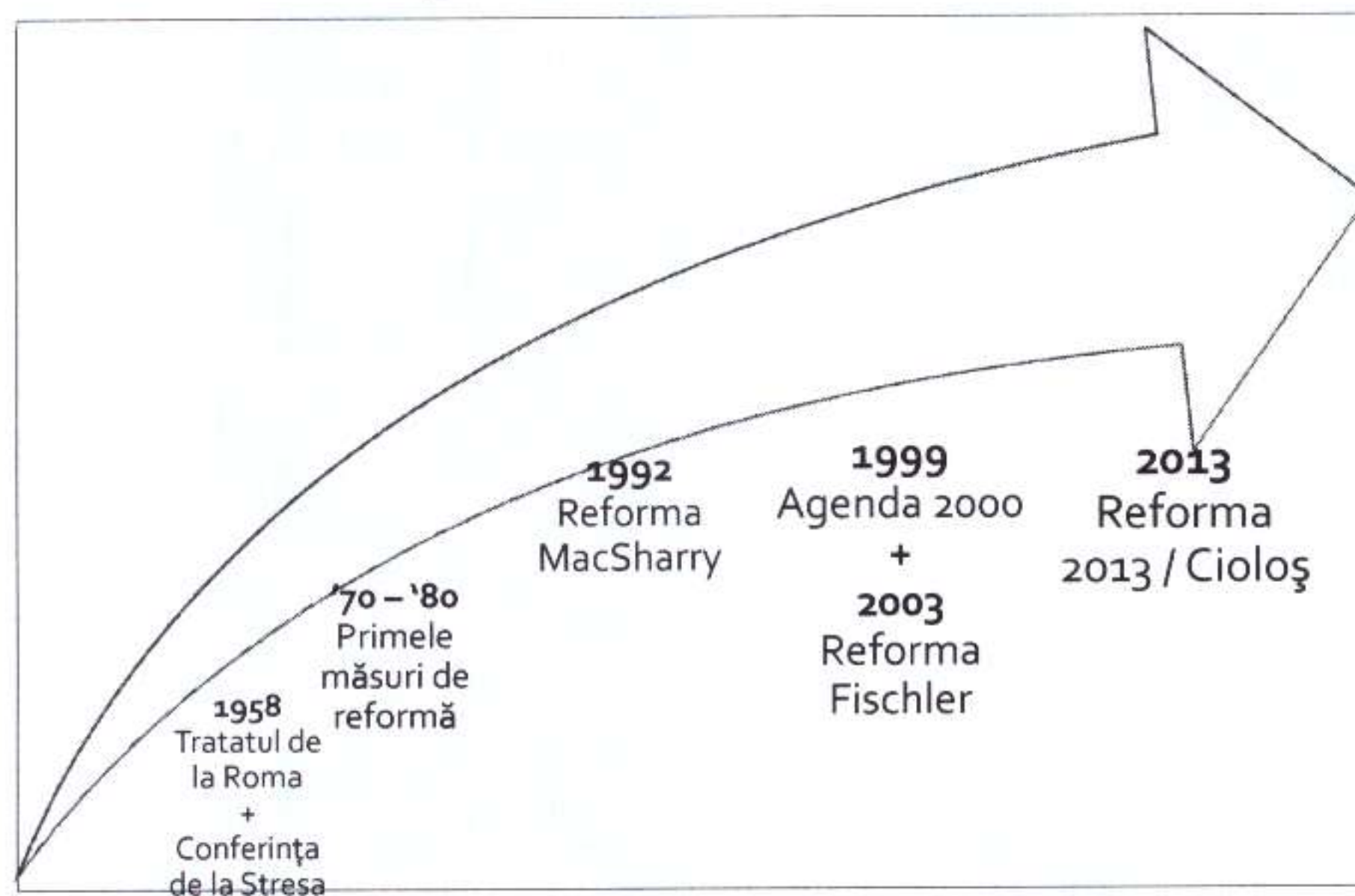
9

POLITICA AGRICOLĂ COMUNĂ

II. EVOLUȚIA

10

II. EVOLUȚIA POLITICII AGRICOLE COMUNE

11

II. EVOLUȚIA POLITICII AGRICOLE COMUNE

TRATATUL DE LA ROMA (1957)

- ❑ **Fixarea obiectivelor PAC** (art. 33 TCE, actualul art. 39 TFUE):
 1. creșterea productivității agriculturii
 2. asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru populația agricolă
 3. stabilizarea piețelor
 4. garantarea siguranței aprovizionărilor
 5. asigurarea unor preturi rezonabile de livrare către consumatori
- ❑ PAC trebuie să susțină funcționarea și dezvoltarea unei piețe interne pentru produse agricole → **organizarea comună a piețelor agricole** (art. 34 TCE, actualul art. 40 TFUE) prin :
 - (a) reguli comune de concurență (aplicabile doar sectorului agricol)
 - (b) coordonarea piețelor naționale
 - (c) organizarea europeană a pieței
- ❑ **Convocarea de către Comisie a unei conferințe** a statelor membre care să pună bazele viitoarei politici agricole comune (art. 43 TCE) → Conferința de la Stresa

12

II. EVOLUȚIA POLITICII AGRICOLE COMUNE

CONFERINȚA DE LA STRESA (1958)

□ Principiile PAC:

- comerț liber în interiorul UE
- preferința comunitară
- solidaritatea financiară

1962: LANSAREA OFICIALĂ A POLITICII AGRICOLE COMUNE

13

II. EVOLUȚIA POLITICII AGRICOLE COMUNE

PRIMELE REZULTATE ALE PAC

14

II. EVOLUȚIA POLITICII AGRICOLE COMUNE

PRIMELE MĂSURI DE REFORMĂ (ANII '80)

- ❑ nu este vorba despre o reformă organică
- ❑ doar măsuri pentru rezolvarea surplusurilor de producție → adaptarea producției la nevoile pieței

15

16

II. EVOLUȚIA POLITICII AGRICOLE COMUNE

REFORMA MACSHARRY (1992)

- ❑ schimbare de abordare: de la sprijinirea producției la sprijinirea producătorilor
- ❑ principalele obiective:
 - restrângere prețuri garantate fixe + compensarea fermierilor prin plăți la hectar
 - acordarea de sprijin fermierilor care respectă norme de protecția mediului
- ❑ probleme nerezolvate:
 - sustenabilitatea financiară a PAC
 - dezechilibrul dintre măsurile de sprijinire a pieței și cele de protecție a mediului

OBS.

A permis UE semnarea acordurilor negociate în cadrul Runde Uruguay

17

II. EVOLUȚIA POLITICII AGRICOLE COMUNE

AGENDA 2000 (1999)

- ❑ introducerea celui de-al II-lea pilon al PAC: **politica de dezvoltare rurală** → obiective:
 - calitatea alimentelor
 - protecția mediului
 - îmbunătățirea condițiilor în care sunt crescute animalele
 - acordarea de sprijin tinerilor fermieri

18

II. EVOLUȚIA POLITICII AGRICOLE COMUNE

REFORMA FISCHLER (2003)

- ❑ renunțarea la ajutoarele pentru sprijinirea producției
- ❑ fermierii pot decide dacă și ce anume produc
- ❑ statelor membre le sunt acordate puteri discreționare pentru adaptarea PAC la condițiile specifice existente la nivel național

19

**POLITICA
AGRICOLĂ
COMUNĂ**

**III.
REFORMA
2013 /
CIOLOȘ**

20

III. REFORMA 2013 / CIOLOȘ

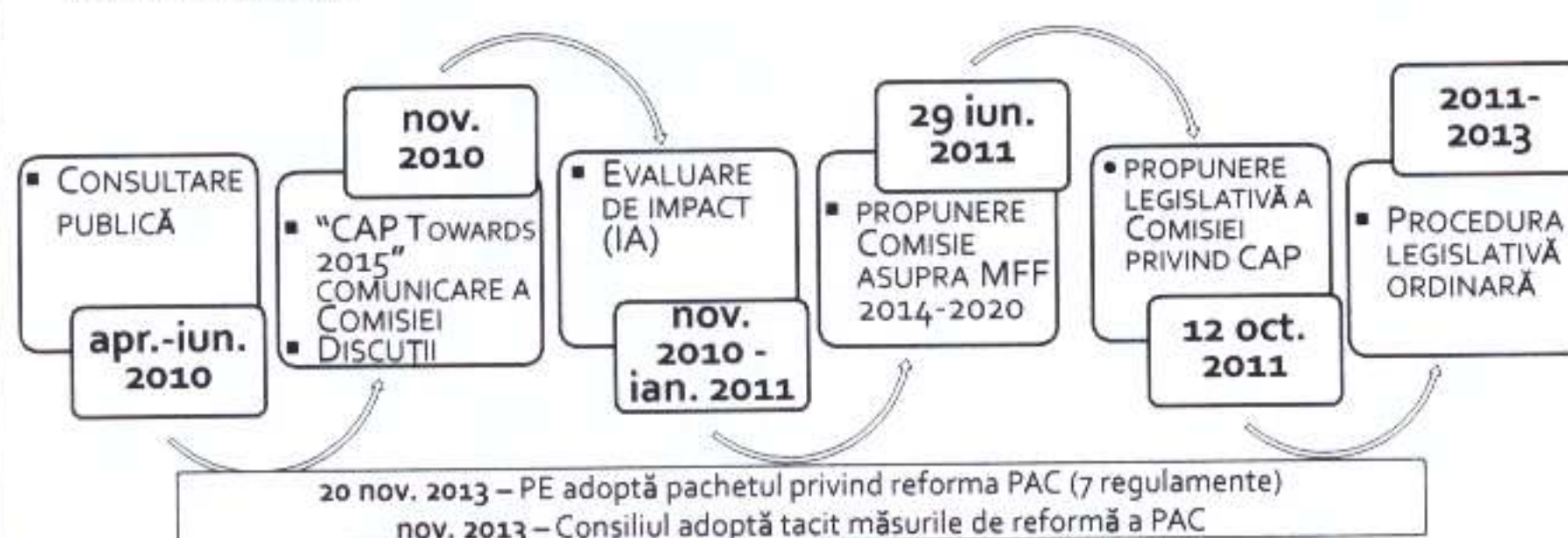
DE CE A FOST NECESARĂ?

- ❑ pentru a acomoda PAC la realitatea unui Uniuni cu 27/28 de state membre
 - eliminarea inegalităților dintre plățile pentru diferite categorii de ferme
 - reducerea discrepanțelor dintre plățile primite de agricultori
- ❑ pentru a răspunde provocărilor la adresa sectorului agricol:
 - economice
 - protecția mediului
 - dezvoltare rurală
- ❑ pentru a adapta PAC la exigențele Cadrului Financiar Multianual 2014-2020

21

III. REFORMA 2013 / CIOLOȘ

ETAPE PARCURSE:

22

III. REFORMA 2013 / CIOLOȘ

7 REGULAMENTE CARE STABILESC:

- ☐ norme privind plățile directe acordate fermierilor
- ☐ aplicarea plăților directe pentru fermieri în anul 2013
- ☐ finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune
- ☐ organizarea comună a piețelor produselor agricole
- ☐ măsuri pentru determinarea anumitor ajutoare și restituiri legate de organizarea comună a piețelor produselor agricole
- ☐ sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR)
- ☐ schema de plată unică și sprijinul acordat viticultorilor

23

III. REFORMA 2013 / CIOLOȘ

REZULTATE:

A deschis calea spre:

- ☐ un cadru mai coerent pentru acordarea plăților directe
- ☐ un sistem de plată pentru practici agricole durabile
 - a) menținerea pășunilor permanente
 - b) diversificarea culturilor
 - c) menținerea unor rezervoare ecologice de cel puțin 7% din terenul agricol
- ☐ sprijinirea micilor fermieri
- ☐ sprijin pentru tinerii agricultori
- ☐ plăți directe numai pentru agricultorii activi
- ☐ plafonarea plăților directe

24

III. REFORMA 2013 / CIOLOȘ

PERSISTENȚA UNOR PROBLEME STRUCTURALE LA NIVELUL UE:

- ❑ poziția slabă a fermierilor în lanțul agro-alimentar
- ❑ suprafață agricolă fragmentată: 10,3 milioane de exploatații agricole (tendință descrescătoare)
- ❑ ferme de dimensiuni mici: 2/3 din ferme au sub 5 ha
- ❑ folosirea unei ponderi limitate a teritoriului UE pentru agricultură: 38,2%
- ❑ nr. relativ mic de **exploatații agricole care cultivă ecologic**: doar 244.000
- ❑ suprafața limitată folosită pentru agricultură ecologică: 13 mil. ha din 156,7
- ❑ **agricultura rămâne o activitate preponderent familială**
- ❑ doar **10% din fermieri au vârste sub 40 ani**
- ❑ agricultura contribuie cu **1,3% la PIB-ul UE**

25

**POLITICA
AGRICOLĂ
COMUNĂ**

IV. ORGANIZAREA

26

IV. ORGANIZAREA PAC

POLITICA AGRICOLĂ COMUNĂ (orientată spre un sistem de <u>sustinere a fermierilor</u>)	
I. <u>SUSTINEREA PIETEI</u> 1. prețuri 2. intervenția pe piață (stocarea) 3. ajutoare financiare 4. cote de producție 5. protecție vamală comună <u>PLĂȚI DIRECTE PENTRU FERMIERI</u> <div> FONDUL EUROPEAN DE GARANTARE AGRICOLĂ (FEGA) (291.1 mld. € prin CFM 2021-27) </div>	II. <u>DEZVOLTAREA RURALĂ</u> - Axa 1: Competitivitate - Axa 2: Mediu + amenajarea teritoriului - Axa 3: Diversificare economică + calitatea vieții - Axa 4: Guvernare inovatoare la nivel local ("abordarea LEADER") <div> FONDUL EUROPEAN AGRICOL PENTRU DEZVOLTARE RURALĂ (FEADR) (95.5 mld. € prin CFM 2021-27 + 8 mld. € prin NextGeneration EU) </div>

27

IV. ORGANIZAREA PAC

PILONUL I – SUSTINEREA PIETELOR:

- ❑ tradițional, urmărea **organizarea comună a piețelor (OCP)** grupate în jurul unor sectoare ale producției agricole și al unor produse specifice
 - reglementate prin propriile regulamente de bază
 - aceste măsuri de sprijin au fost **reduse treptat** și compensate prin acordarea de ajutoare directe fermierilor
 - **din 2007, o singură OCP** (în 2007 existau, 21 OCP-uri) + tranziții până la eliminarea definitivă a acestora (ex. lapte → 2015, zahăr → 2017)
- ❑ reforma OCP (2013)
 - **instrumentele de intervenție** → „mecanisme de siguranță” → folosite doar în cazul unor perturbări grave ale piețelor
 - acoperă norme de **producție și comercializare pe piața internă** + norme pentru **relațiile cu alte state** (certificări pentru import/export, contingente etc.) + **norme de concurență** + sisteme de **intervenție în situații de criză** (stocare, distribuție etc.)
 - întărește rolul asociațiilor de producători
- ❑ finanțare europeană (FEGA); reprezintă **aprox. 4% din bugetul PAC**

28

IV. ORGANIZAREA PAC

PILONUL I – SPRIJINUL DIRECT ACORDAT FERMIERILOR: 7 tipuri posibile de plăți, dintre care următoarele 3 sunt obligatorii:

- 1) o „plată de bază” pe hectar, al cărei nivel trebuie să fie armonizat în funcție de criteriile economice sau administrative naționale, supus unui proces de convergență (numită „internă”)
- 2) o componentă „ecologică”, sau „de înverzire” – trebuie să reprezinte 30% din cuantumul plăților acordate
- 3) o plată suplimentară acordată tinerilor fermieri

□ finanțare europeană (FEGA); reprezintă **aprox. 70% din bugetul PAC**

29

IV. ORGANIZAREA PAC

PILONUL II – DEZVOLTARE RURALĂ:

- **priorități:**
 - creșterea competitivității agriculturii
 - gestionarea sustenabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice
 - asigurarea dezvoltării teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale
- pentru punerea în aplicare, statele membre trebuie să adopte **măsuri dintr-un „meniu” european** cele mai utilizate:
 - investițiile fizice (23 % din cheltuielile publice totale)
 - măsurile de agromediu și climă (17 %)
 - plățile în favoarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (16 %)
- Comisia trebuie să aprobe **programele dezvoltare rurală** ale statelor membre
- co-finanțare europeană (FEADR); **aprox. 25% din bugetul PAC**

30

IV. ORGANIZAREA PAC

SUSTINEREA PAC:

- ❑ **una din puținele politici comune finanțate în principal din bugetul UE** (↔ majoritatea politicilor comune sunt finanțate în principal de statele membre)
- ❑ **31% din bugetul UE** și 17,4% din bugetul UE + NGEU
 - totuși, mai puțin de 1% din totalul cheltuielilor publice din UE
 - tendințe de diminuare: a scăzut de la 75% din bugetul UE în perioada de început, în condițiile în care numărul de state membre a crescut
- ❑ **55, 713 miliarde € (2021)**

31

IV. ORGANIZAREA PAC

LUAREA DECIZIILOR → METODA COMUNITARĂ CLASICĂ:

ART. 43 TFUE

(1) Comisia prezintă propuneri referitoare la elaborarea și punerea în aplicare a politicii agricole comune [...].

(2) Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară și după consultarea Comitetului Economic și Social, stabilesc organizarea comună a piețelor agricole [...], precum și celelalte dispoziții necesare pentru îndeplinirea obiectivelor politicii comune în domeniul agriculturii și pescuitului.

32

IV. ORGANIZAREA PAC

LUAREA DECIZIILOR → METODA COMUNITARĂ CLASICĂ:

OBS.

1. Până la intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, deciziile trebuiau luate prin procedura de consultare
2. Utilizarea extinsă a normelor de punere în aplicare (comitologie), adoptate în mod special prin procedura de examinare → pt. o aplicare uniformă:
 - ☐ standarde de producție
 - ☐ standarde de comercializare (pentru categorii de produse) → caracteristici minime care trebuie respectate + cerințe în materie de etichetare
 - ☐ caracteristicile sistemelor pentru identificarea produselor care au o calitate specifică:
 - denumire de origine protejată (DOP)
 - indicație geografică protejată (IGP)
 - specialitate tradițională garantată (STG)
 - ☐ norme pentru certificarea produselor ecologice
 - ☐ norme de igienă

33

IV. ORGANIZAREA PAC

LUAREA DECIZIILOR (SITUAȚII SPECIALE):

A. METODA DE REGLEMENTARE → atunci când trebuie decise :

- ☐ reguli comune de concurență pentru piața internă pentru produse agricole (diferite de cele stabilite prin politica UE în domeniul concurenței, cf. art. 42 TFUE)

OBS. Cu referire specială la acordarea de ajutoare

- ☐ stabilirea prețurilor, a taxelor, a ajutoarelor și a contingentelor (cf. art. 43 (3) TFUE)

B. METODE DE DISTRIBUIRE/REDISTRIBUIRE → finanțarea PAC → 3 direcții:

- ☐ acordarea de sprijin pentru venit fermierilor (finanțare din bugetul UE)
- ☐ susținerea pieței produselor agricole (finanțare din bugetul UE)
- ☐ dezvoltare rurală (finanțare parțială din bugetul UE, co-finanțare din partea statelor membre)

34

IV. ORGANIZAREA PAC

ANTREPRENORI POLITICI :

□ nivel supranațional

- **Comisia Europeană**
 - elaborarea măsurilor de politică publică
 - punerea în aplicare a măsurilor de politică publică → comitologie
- **Consiliul UE**
 - responsabilități extinse legate de luarea deciziilor
 - ca urmare a responsabilităților care îi revin în procedura de examinare a actelor de punere în aplicare (comitologie)
- **Parlamentul European** → Comisia pentru agricultură și dezvoltare rurală (COMAGRI)
 - co-legislator, cu excepția situațiilor în care trebuie stabilite de tratate
 - ca urmare a responsabilităților care îi revin în procedura de examinare a actelor de punere în aplicare (comitologie)
 - rapoarte și rezoluții din proprie inițiativă
- **COPA – COGECA**
 - COPA - Comitetului Organizațiilor Profesionale din Agricultură
 - COGECA - Confederației generale a cooperativelor agricole din Uniunea Europeană
 - alte grupuri de dialog civil → dialog structurat

35

IV. ORGANIZAREA PAC

ANTREPRENORI POLITICI :

□ nivel național

- Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
- Agenția pentru Finanțarea Investițiilor în Agricultură (AFIR)
- Agenția de Plăți și Intervenție în Agricultură (APIA)

36

POLITICA AGRICOLĂ COMUNĂ

V. TENDINȚE

37

V. TENDINȚE

NOUA PAC:

- ❑ **integrarea obiectivelor legate de reducerea poluării/neutralitatea climatică** în PAC (încercări din 2018)
 - **integrarea în PAC a legislației/obiectivelor asumate de UE cu privire la protecția mediului** (ex. Strategia de Biodiversitate, Strategia de la fermă la consumator etc.)
 - **întărirea principiului condiționalității** – condiționarea acordării subvențiilor de măsuri de protecția mediului (ex. min. 3% din suprafața cultivată să fie destinată bio-diversității)
 - min 30 % din fondurile pt. dezvoltare rurală → investiții în domeniile mediului și climei, dezvoltării zonelor forestiere și îmbunătățirii viabilității pădurilor, măsurilor de agromediu și plăților în cadrul Natura 2000
- ❑ reconsiderarea **dimensiunii sociale a PAC** (susținere pt. tineri fermieri, fermieri activi etc.)
- ❑ **flexibilizarea PAC** (reguli mai simple, indicatori pt. evaluarea rezultatelor)
- ❑ **întărirea poziției fermierilor în lanțul agro-alimentar** (încurajarea asocierilor, crearea unei rezerve agricole etc.)

38

POLITICA AGRICOLĂ COMUNĂ

CONCLUZII

39

CONCLUZII

- ❑ în absența unei politici comune în domeniul agriculturii, fiecare stat membru ar aplica politici naționale cu
 - obiective diferite
 - grade diferite de intervenție
- ❑ PAC – necesară pentru:
 - siguranța alimentară
 - limitarea volatilității pieței
 - mai buna utilizare a resurselor naturale
 - dezvoltarea zonelor rurale

40